

ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΧΡΟΝΙΚΗΝ ΣΥΝΟΨΙΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΤΟΥ ΜΑΝΑΣΣΗ

Πρὸ ἐτῶν δημοσιεύσαντες μικρὰν μελέτην περιέχουσαν φιλολογικὰς τινὰς παρατηρήσεις ἐπὶ τῆς Χρονικῆς Συνόψεως Κωνσταντίνου τοῦ Μανασσῆ, ἐσημειώσαμεν ἕνια χρήσιμα τῷ ἀναγνώστῃ καὶ τῷ ἐρευνητῇ διὰ τὴν ὀρθὴν κατανόησιν καὶ ἰδίᾳ τὴν ἀξιολόγησιν τοῦ διὰ στίχων γεγραμμένου ἱστορικοῦ τούτου ἔργου (¹).

Πράγματι, ὁ Μανασσῆς ἐπόμενος τῷ πνεύματι τῆς ἐποχῆς αὐτοῦ ἔγραψεν ἔργον κεκοσμημένον δι' ὄλων ἐκείνων, τὰ ὁποῖα ἐθεωροῦντο τότε ἀναγκαῖα καὶ ἀπαραίτητα εἰς πᾶν μνημεῖον ἐπιμεμελημένου γραπτοῦ λόγου. Τὸ λογοτεχνικὸν ἰδεῶδες τῆς ἐποχῆς διεμορφούτο διὰ τῆς ἐπιμόνου μελέτης, τῆς ἀφομοιώσεως καὶ ἐν πολλοῖς τῆς μιμήσεως τῶν ἀρχαίων ἑλληνικῶν γραμμάτων (²). Πολλὰ εἶναι τὰ παραδείγματα ἐν τῇ Χ. Σ., δι' ὧν ἐπιμαρτυρεῖται τόσον ἡ τοιαύτη τοῦ Μανασσῆ μόρφωσις ὅσον καὶ ἡ στερεὰ αὐτοῦ ἐπιθυμία νὰ συγγράψῃ ἔργον λογοτεχνικὸν καὶ οὐχὶ μόνον ἀπαρίθμησιν ἱστορικῶν γεγονότων (³).

Ἡ προσεκτικὴ ἔρευνα αὐτοῦ τούτου τοῦ κειμένου τῆς Χ. Σ. θὰ ἀποδώσῃ πολλὰ τεκμήρια τῆς ἐπιμόνου προσπάθειας τοῦ συγγραφέως νὰ ἐπείσασθαι ὅσον τὸ δυνατόν περισσοτέρας μνείας τοῦ ἀρχαίου κόσμου καὶ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων συγγραφέων. Ἐν τῇ προμνησθείσῃ ἡμετέρᾳ μελέτῃ ἀνεγράψαμεν τότε ἱκανὰ παραδείγματα ἐκ τῆς Χ. Σ. ἀναφερόμενα εἰς τὴν ἀρχαίαν μυθολογίαν ὡς καὶ εἰς τὴν ρητορικὴν ἔκφρασιν, περιγράφουσαν πρόσωπα, φύσιν, κτίσματα καὶ γεγονότα (⁴).

Προσέτι κατὰ τὸ τελευταῖον Συνέδριον τῶν Βυζαντινῶν Σπουδῶν ἐν ἀνακοινώσει διὰ βραχέων ἐπαρουσιάσαμεν στίχους τῆς Χ. Σ., ἀμέσως πηγάσαντας ἐκ στίχων Ἑλλήνων τραγικῶν, καὶ ὑπομνήσαντες ὅτι ὁ Μανασσῆς οὐχὶ σπανίως ἀναμιμνήσκειται τῶν Αἰσωπείων μύθων ἀνεγράψαμεν τοὺς στ. 4642—4654 τῆς Χ. Σ. ἀντιστοιχοῦντας

1) Ὁδ. Λαμψίδου, Φιλολογικὰ εἰς τὴν Χρονικὴν Σύνοψιν Κωνσταντίνου τοῦ Μανασσῆ, Ε.Ε.Β.Σ. ΚΑ (1951) σ. 153—173.

2) Ὡς ὁ Μανασσῆς, οὕτω καὶ Ἰωάννης ὁ Τζέτζης ὡς καὶ οἱ λοιποὶ οἱ ἀποτελοῦντες τὸν περὶ τὴν Εἰρήνην, τὴν σύζυγον Ἀνδρονικοῦ Κομνηνοῦ, κύκλον εὐπαιδευτῶν, παρόμοιον ἰδιαιτῶν εἶχον καὶ πάρομοιως ἐξετίμων τὰ ἀρχαῖα ἑλληνικὰ γράμματα.

3) Ὁ ἴδιος ἐν τῷ προλόγῳ τῆς Χ.Σ. λέγει: (οἱ στίχοι παραπέμπονται κατὰ τὴν ἐκδοσὶν Βόννης)

«ἐδύσνοπτόν σοι καὶ σαφῆ γραφὴν ἐκπονηθῆναι» στ. 8.

4) Ἐνθ' ἀν. σ. 164—166 (ἀρχαῖα μυθολογία), σ. 166—169 (ἐκφρασις προσώπων), σ. 169—172 (ἐκφρασις φύσεως), σ. 172—173 (ἐκφρασις κτισμάτων καὶ γεγονότων).

πρὸς τὸ κείμενον τοῦ περὶ Κάστορος μύθου, τοῦ περιλαμβανομένου εἰς τὴν συλλογὴν τῶν Αἰσωπέων μύθων (1).

Σήμερον διὰ τοῦ παρόντος μελετήματος προτιθέμεθα νὰ ἀναφέρωμεν καὶ ἄλλας ἐκ τοῦ αὐτοῦ βυζαντινοῦ ἔργου μνείας Αἰσωπέων μύθων. Πρὸ τούτων ὅμως ἐπιθυμοῦμεν νὰ ἀναγράψωμεν τὴν χρῆσιν, ἣν ποιεῖται ὁ Μανασσοῦς τῆς ἐπικῆς λέξεως.

1 α) Ἐπικὴ λέξις.

Παραθέτομεν κατωτέρω παραδείγματά τινα ἀναφερόμενα εἰς λέξεις ἢ καὶ στίχους τῆς Χ. Σ. ἀναγράφοντες ἐν παρενθέσει τὰ παρ' Ὀμήρου ἀντίστοιχα (2).

- 2542 *ζεύγη* (P 440)
- 4543 *χερσῆτις (πένησσα)* (M 433)
- 4573 *ἰχθία* (B 406, p 317)
- 4983 *κυμαίνομαι* (Ξ 229)
- 5176 *φόνον κίρνησι* (η 182, λ 612 κ. ἀ.)
- 5212 *ἀεθλεύσας (ἀεθλον ψ 248, 350)*
- 5222 *διεργωγῶσι ῥάκσει* (γ 178)
- 5836 *ἐπόρφυρος* (δ 427)
- 6541 *ἐφιζῆσε* (Κ 26, 578)
- 6662, 5293 *ἐπὶ στόμα* (Κ 8)

1) *Odysseus Lampsidis*, L' édition critique de la Chronique de Constantin Manassés, Actes du XIIe Congrès International des Etudes Byzantines, tome II, 1964, σ. 373—377.

Οἱ στίχοι τῆς Χ. Σ. 3323—3327 καὶ 4463—4465 ἀντιστοιχοῦν πρὸς τοὺς στίχους τοῦ Οἰδίποδος Τυράννου τοῦ Σοφοκλέους, στίχοι 4, 5, 30, 93—64 καὶ στ. 1279—1282. Ὡς πρὸς τὸν Αἰσωπέον μῦθον περὶ κάστωρος ἀναδημοσιεύομεν καὶ πάλιν τοῦτον διὰ τὴν πληρότητα ἐν τῇ παρούσῃ μελέτῃ.

Ἡ περὶ τοῦ Κωνσταντίνου Μανασσοῦ βιβλιογραφία εὑρίσκεται παρὰ *Gyula Moravcsik*, *Byzantinoturcica*, I, *Die Byzantinischen Quellen der Geschichte der Türkenvölker*, 1958 σ. 353—356 (ἰδὲ καὶ ἡμετέραν βιβλιοκρισίαν ἐν Ἄρχειφ Πόντου, 23, 1959 σελ. 227—235. Ἐν τῇ βιβλιοκρισίᾳ ταύτῃ ἀναφέρομεν καὶ τινα διορθοῦντα τὸ λῆμμα *Κωνσταντίνος Μανασσοῦς* παρὰ *Moravcsik*) καὶ παρὰ *M. E. Colonna*, *Gli storici Byzantini dal IV al XV secolo*, I, *storici profani*, 1956, σ. 78—80.

Συμπλήρωσιν τῆς ἀνωτέρω περὶ Κωνσταντίνου τοῦ Μανασσοῦ βιβλιογραφίας ὡς καὶ μελέτας ἀναφερομένας εἰς τὴν ἔρευναν τῆς χειρογράφου παραδόσεως τῆς Χ. Σ. ἰδὲ ἐν Ὀδ. *Λαμψίδου*, Ὁ Ἀθηναϊκὸς κώδιξ 1207 τῆς Χρονικῆς Συνόψεως Κωνσταντίνου τοῦ Μανασσοῦ, Πλάτων, 15 (1963) σ. 71—86, ἐπίσης καὶ Ὀδ. *Λαμψίδου*, Ἡ Χρονικὴ Συνοψις Κωνσταντίνου τοῦ Μανασσοῦ καὶ ἡ Ἐπιτομὴ Ἰωάννου τοῦ Ζωναρά, Νέον Ἀθήναιον, 4 (1963) σ. 3—20.

2) Ἐπαναλαμβάνομεν καὶ πάλιν ὅτι μόνον ὡς παραδείγματα παρουσιάζονται τὰ ἀνωτέρω χωρία τῆς Χ. Σ. καὶ ὅτι ὁ ἐρευνητὴς θὰ ἀνεύρῃ ἀσφαλῶς σωρεῖαν καὶ ἄλλων περιπτώσεων χρήσεως τῆς ἐπικῆς λέξεως. Πόσον οἱ βυζαντινοὶ ἐμελέτων τὸν Ὅμηρον ἀποδεικνύεται ἐκ τῆς ὁμολογίας αὐτοῦ τούτου τοῦ Μιχαὴλ Ψελλοῦ, ὅστις ἐγνώριζεν ἀπὸ στήθους ἐλόκληρον τὴν Ἰλιάδα «Μοί . . . ἡ πᾶσα ἀπήγγελο Ἰλιάς, οὐ τὴν ἐποποιῶν ἀπλῶς εἰδῶτι, ἀλλὰ καὶ σχῆμα καὶ τρόπον καὶ λέξιν καὶ μεταφορὰν εὐκαιρον καὶ ἁρμονίαν συνθήκης». *Κ. Σάθα*, *Μεσαιωνικὴ Βιβλιοθήκη*, 5, 14—15. Ἰδὲ *E. Renauld*, *Etudes de la langue et du style de Michel Psellos* (1920), σ. 407 καὶ ἐξῆς.

- 5031 *κύμβαχος* (E 586)
5176 *κεράννυμι κρατήρα* (κ 362)
5881 *ἔφριξαν* (Δ 282 κ. ἀ.)
5882 *ἔτρεσαν* (ζ 138, E 256 κ. ἀ.)
5887 *ἔπλησε* (Ξ 35 κ. ἀ.)
5889 *ἔγγνύντα* (Σ 67 κ. ἀ.)
5892 *θουῶτο* (δ 36)
5892 *κεραῖζοι* (Π 572 κ. ἀ.)
6041 *δοῦπος* (I 573 κ. ἀ.)
6043 *κέλαδος* (σ 402)

β) Στίχοι.

- 2383 *πορφυρέος τε θάνατος κατέλαβε καὶ μοῖρα*
E 83 *ἔλλαβε πορφύρεος θάνατος καὶ μοῖρα κραταιή*
4179—80 *μόνα τὰ χεῖλη μέλιτι τῷ τῆς ἀρχῆς διάνασ*
αὐτὴν τὴν ὑπερώων δὲ μὴ δυνηθεὶς γλυκᾶναι
X 495 *χεῖλα μὲν τ' ἐδίην', ὑπερώην δ' οὐκ ἐδίηγε*
5030—31, 5575—76, 5603—04, 6168
κύμβαχον ὄπτει κατὰ γῆς ἐκεῖνον καὶ συμπνίγει
E 585, 586 *ἔκπεσε δίφρου / κύμβαχος ἐν κονίῃσιν ἐπὶ βρεχμὸν τε καὶ ὤμους*
5511—12—13 *Καὶ κυμαινόμενον δεινῶς ὡς ναῦν ἀστατουμένην*
ἦν ἄλλαι χειμέριοι στρέφουσι καὶ δονοῦσι
καὶ καταγίδες ἄγριοι καὶ στρόφοι πνευματόδεις
B 293—294 *σὺν νηὶ πολυζύγῳ, ὃν περ ἄλλαι*
χειμέριαι εἰλέωσιν ὀρινομένην τε θάλασσα

2) Αἰσώπειοι μῦθοι (1).

Εἶναι γνωστὸν πόσον οἱ βυζαντινοὶ συγγραφεῖς ἐχρησιμοποιοῦν τοὺς Αἰσωπέιους μύθους ἐν τοῖς κειμένιοις αὐτῶν, παρεμβάλλοντες ἐν ὄλῳ ἢ ἐν μέρει τούτους ἢ ὑπαινισσόμενοι καὶ ὑποδηλοῦντες αὐτούς. Τῇ συνηθείᾳ ταύτῃ ἐπόμενος καὶ ὁ ἡμέτερος Μανασσῆς δι' ὀλίγων λέξεων ἢ καὶ στίχων ἀναμιμνήσκειται αὐτῶν ἐν τῇ Χ. Σ., ἄλλοτε μὲν ρητῶς δηλοποιῶν τοῦτο (2), ἄλλοτε δὲ ἄνευ οὐδεμιᾶς προδηλώσεως (3).

Καὶ νῦν ἀναγράφομεν τοὺς στίχους τῆς Χρονικῆς Συνόψεως καὶ εὐθὺς ἀμέσως μετὰ ταῦτα εἰς ἑκάστην περίπτωσιν τὸν ὑποδηλούμενον μῦθον.

α) Στίχοι 4074—4078.

Ὁ Φιλιππικὸς κατὰ Ἰουστινιανοῦ τοῦ Ρινοτιμήτου
« . . . ἐκπέμπει ταγματάρχας
αὐτῷ πολεμησιόντας ἀντενωπίοις μάχαις.

1) Τὸ κείμενον τῶν μῦθων κατὰ τὰς ἐκδόσεις C. Halm, Αἰσωπέων Μῦθων συναγωγὴ (ἢ ἀρίθμησις δι' ἀγκυλῶν καθέτων), E. Chambry, Esopé, Fables, Δευτέρα ἐκδοσις (1960), καὶ B. E. Perry, Aesopica, 1952, (ἢ ἀρίθμησις διὰ τῆς συντομογραφίας P).

2) Στ. 1947, 4572, 4642, 5105, 5558.

3) Στ. 4074—4080, 4205—4206, 4240, 5543—5544, 5506—5507, 5550, 6159—6160, 6589.

οὐ βλέψαντες τὴν λεοντῆν, τὴν ἐκ τῶν στρατευμάτων
ἰσχύν, μὴ φθάνουσιν εἰς πᾶν τὸ σῶμα τοῦ πολέμου,
ἄλωπεκὴν προσέρραψαν τὴν ἐκ δολιευμάτων».

Στ. 5543 | 5544

Ἄλλ' ὁ Ῥωμανὸς ἐν τέλει

«τὰς μηχανὰς τοῦ Λέοντος εἰς τοῦναντίον τρέπει
καὶ λύκος μάτην ἐγγανῶν ὁ Λέων ἐγνωρίσθη».

Στ. 5506—5507

Λέων ὁ Φωκᾶς στασιάζει κατὰ Ῥωμανοῦ

«προσράπτων τὴν ἄλωπεκὴν ἄγαν κακομηχάνως·
οὐ πάντη γὰρ τὴν λεοντῆν εἶχεν ἐφικνουμένην».

[*Ονος καὶ λεοντῆ]. *Ονος (νομιζόμενος λέων εἶναι).

*Ονος, δορὰν λέοντος ἐπενδυθεὶς λέων ἐνομιζέτο πᾶσιν, καὶ φυγὴν μὲν ἦν ἀνθρώπων
φυγὴ δὲ ποιμνίων. Ὡς δὲ ἀνέμου πνεύσατος ἡ δορὰ περιηρέθη καὶ γυμνὸς ὁ ὄνος ἦν, τότε δὴ
πάντες ἐπιδραμόντες ξύλοις καὶ ῥοπάλοις αὐτὸν ἔπαιον.

[333] 279

καὶ [333 β], [336] 267

Per. 358 (*Ονος ἐν λεοντῆ)

Ἐπάρχει καὶ παροιμίαι· Παροιμιογράφοι Ι, ἀρ. 93 σ. 30

β) Στ 4641—4654 (1)

Πρὸ τῆς στάσεως Λέοντος ὁ Μιχαὴλ ἀποσύρεται

«καὶ τῆ διόκητῃ πεφηνῶς ἀντικρυς ἄλλος κάστωρ.

Λέγουσι γὰρ αἱ παλαιαὶ τῶν ζφωγράφων βίβλοι,

ὡς ἔστι ζῦον χέρσουδρον κάστωρ ὠνομασμένον,

καὶ τούτου χρησιμεύουσιν οἱ κύλινδροι τοῦ γόνου

πρὸς ἀποσόβησιν οἰκτρῶν παθῶν δυσπαλλάκτων·

ὅπερ εἰδότες οἱ πολλοὶ τῶν θηροδικωκτούτων

τὸ ζῦον μεταθέτουσι δικτύοις λινοπλόκοις

καὶ τοῖς κυσὶ τοῖς θρομικοῖς χρώμενοι συνεργάταις.

*Ὁ κάστωρ τοίνυν συνιδὼν τῆς μάχης τὴν αἰτίαν

καὶ κατιδὼν ὡς ἄφυκτοι τῶν θηρατῶν αἱ πάγαι

τοὺς σπερμογόνους ἐνθακῶν καὶ παιδουρογὸς κυλίνδρους

χαρίζεται τοῖς θέλουσιν, ὁ δ' ἀποτρέχει φεύγων,

κάντεῦθεν πάντα περιττά, καὶ δρόμοι καὶ διώξεις

καὶ τῶν δικτύων αἱ πλοκαὶ καὶ τῶν κυνῶν τό τάχος».

Κάστωρ.

*Ὁ κάστωρ ζῦόν ἐστι τετράπονον, ἐν λίμναις τὰ πολλὰ διαιτώμενον, οὗ τὰ αἰδοῖα φασὶν
ἰατροῖς χρήσιμα εἶναι. Οὗτος οὖν, ἐπειδὴν ὑπ' ἀνθρώπων διωκόμενος καταλαμβάνηται, γνώ-
σκων, οὗ χάριν διώκεται, ἀποτεμῶν τὰ ἑαυτοῦ αἰδοῖα ἔλιπτι πρὸς τοὺς διώκοντας, καὶ οὕτω
σωτηρίας τυγχάνει.

[189] 153

P. 118 (Κάστωρ)

1) Ἡ περὶπτωσης αὕτη ἐδημοσιεύθη ἐν *Od. Lampsidis*, L'edition critique . . . ἐνθ' ἀν.

γ) Στ. 4570—4574

ἽΟ «*χρυσομανῆς*» Νικηφόρος συλλέγει θησαυρούς
«*σφίγγων δὲ πάντα ταῖς κλεισί, καὶ θύραζε μὴ φέρων*
οὐκ ἄργυρον οὐδὲ χρυσόν, οὐκ εὐφάντους πέλους,
καὶ τοῦτο τὸ λεγόμενον ἐν μύθοις Δίσωπείοις,
πλεῖστα μὲν ἔχνια δεικνὺς χρημάτων εἰσιόντων,
ἐξερχομένων δ' οὐδαμῶς οὐδ' ἀποκενουμένων».

[*Λέων καὶ ἀλώπηξ.*] Λέων <γηράσας> καὶ ἀλώπηξ.

Λέων γηράσας καὶ μὴ δυνάμενος δ' ἀλκῆς ἐαυτῷ τροφήν πορίζειν, ἔγνω δεῖν δι' ἐπι-
νοίας τοῦτο πράξει. Καὶ δὴ παραγεγόμενος εἰς τι σπήλαιον, καὶ ἐνταῦθα κατακλιθεὶς προσε-
ποιεῖτο τὸν νοσοῦντα· καὶ οὕτω τὰ παραγεγόμενα πρὸς αὐτὸν εἰς ἐπίσκεψιν ζῆα συλλαμβάνων
κατήσθιε. Πολλῶν δὲ θηρίων καταναλωθέντων, ἀλώπηξ τὸ τέχνασμα αὐτοῦ συνείσα παραγένετο,
καὶ σῆσα ἀπωθεν τοῦ σπηλαίου ἐπυνθάνετο αὐτοῦ, πῶς ἔχοι· τοῦ δὲ εἰπόντος «*κακῶς*» καὶ
τὴν αἰτίαν ἔρομένου, δι' ἣν οὐκ εἰσείσιν, ἔφη· «*ἀλλ' ἔγωγε εἰσῆλθον ἄν, εἰ μὴ ἐώρων πολλῶν*
εἰσιόντων ἔχνη, ἐξιόντος δὲ οὐδενός».

[246] 196

P. 142 (*Λέων γηράσας καὶ ἀλώπηξ*)

δ) Στ. 5550.

Τὰ στρατεύματα ἐγκαταλείπουσι τὸν ἀρχηγόν
«*καὶ κολοῖός ξενόπτερος ἦν ὁ Φωκᾶς ὁ Λέων»*

στ. 6589

τὸ αὐτὸ λέγεται καὶ διὰ Ρωμανὸν τὸν Διογένη
«*καὶ βασιλεὺς ὡς κολοῖός ἦν ἀπεψιλωμένος»*

[*Κολοῖός καὶ ὄρνεα.*] Κολοῖός καὶ ὄρνεα.

Ζεὺς, βουλόμενος βασιλέα καταστήσαι ὄρνέων, προθεσμίαν αὐτοῖς ἔταξεν, ἐν ἣ παραγε-
νήσονται πάντες πρὸς αὐτόν, ὅπως τὸν ὀρειότερον πάντων καταστήσῃ ἐπ' αὐτοὺς βασιλέα. Κο-
λοῖός δὲ, συνῶν ἐαυτῷ περικειμένην δυσμορφίαν, ἀπελθὼν καὶ τὰ ἀποπίπτοντα τῶν ὄρνέων
περὰ οὐλλεξάμενος, ἐαυτῷ περιέθηκε τε καὶ προσεκόλλησε. Συνέβη οὖν ἐκ τούτου εὐειδέστερον
πάντων γενέσθαι. Ἐπέστη οὖν ἡ ἡμέρα τῆς προθεσμίας, καὶ ἦλθον πάντα τὰ ὄρνεα πρὸς τὸν
Δία. Τοῦ δὲ Διὸς μέλλοντος χειροτονήσαι αὐτοῖς τὸν κολοῖὸν βασιλέα διὰ τὴν εὐπρέπειαν, ἀγα-
νακτήσαντα τὰ ὄρνεα ἕκαστον τὸ οἰκεῖον περὶ ἄφείλετο ἐξ αὐτοῦ· καὶ ὁ κολοῖός ἦν πάλιν
κολοῖός.

[200β] 162

καὶ [200]

P. 101 (*Κολοῖός καὶ ὄρνεα*)

ε) Στ. 6159—6160

ἽΗ Ζωὴ εὐεργετεῖ τὸν ἀγνώμονα Μιχαὴλ καὶ ἡγνέει

«*ὅτι τὸν ὄφιν ἔθαλπεν ἐγγάστριον τιθεῖσα*
καὶ βασιλείας τὸν μαστὸν τῷ δράκοντι παρεῖχεν».

[*Γεωργός καὶ ὄφεις.*] Γεωργός καὶ ὄφεις <ὑπὸ κρύους πεπηγώς>.

Γεωργός τις χειμῶνος ὥρα ὄφιν εὐρὼν ὑπὸ κρύους πεπηγότα, τοῦτον ἐλεήσας καὶ λαβὼν
ὑπὸ κόλπον ἔθετο. Θερμανθεὶς δὲ ἐκεῖνος καὶ ἀναλαβὼν τὴν ἰδίαν φύσιν ἐπληξεν τὸν εὐεργέτην
καὶ ἀνείλε.

[97] 82

καὶ 97β

P. 176 (*Ὁδοιπόρος καὶ ἔχης*)

στ) α') Στ. 5105—5107

Ὁ Μιχαήλ τῇ συμβουλῇ Βάρδα ἀποπέμπει τὴν μητέρα Θεοδώραν καὶ ἀπεδείχθη
«ἢ κατὰ τὸ μυθούρημα τῆς Αἰσωπείας λύρας
προβάτιον εἰς ἄνοιαν αὐτόχρημα φανέντα
καὶ κύνας ἀπελάσαντα τῇ συμβουλῇ τοῦ λύκου».

Λύκοι καὶ πρόβατα.

Λύκοι ἐπιβουλεύοντες ποιμνὴν προβάτων, ἐπειδὴ οὐκ ἠδύναντο αὐτῶν περιγενέσθαι διὰ
τοὺς φυλάκτοντας αὐτὰ κύνας, ἔγνωσαν δεῖν διὰ δόλου τοῦτο πράξαι. Καὶ πέμψαντες πρέσβεις
ἐξήτουν παρ' αὐτῶν τοὺς κύνας, λέγοντες ὡς ἐκεῖνοι τῆς ἔχθρας αἰτιοὶ εἰσιν, καί, εἰ ἐγγειρί-
σουσιν αὐτούς, εἰρήνη μεταξὺ αὐτῶν γενήσεται. Τὰ δὲ πρόβατα μὴ προϋδόμενα τὸ μέλλον ἐξέ-
δωκαν αὐτούς, καὶ οἱ λύκοι περιγενόμενοι ἐκείνων ῥαδίως καὶ τὴν ποιμνὴν ἀφύλακτον οὔσαν
διέφθειραν.

[268] 217

καὶ [268 β]

P. 153 (Λύκοι καὶ πρόβατα)

β') Στ. 4240

Λέων ὁ Ἰσαυρος ἐκδιώκει τὸν πατριάρχην
«τῆς ἐκκλησίας ἐξωθεῖ, φεῦ τὸν ποιμένα λύκος»
Λύκος καὶ ποιμὴν.

Λύκος ἀκολουθῶν ποιμνὴν προβάτων οὐδὲν ἠδίκει. Ὁ δὲ ποιμὴν κατὰ μὲν ἀρχὰς ἐφν-
λάττετο αὐτὸν ὡς πολέμιον καὶ δεδοικῶς παρετηρεῖτο. Ἐπεὶ δὲ συνεχῶς ἐκείνος παρεπόμενος
οὐδ' ἀρχὴν ἀρπάξιν ἐπεχειρεῖ, τὸ τηρικαῦτα νοήσας φύλακα μᾶλλον αὐτὸν εἶναι ἢ ἐπίβουλον,
ἐπειδὴ χρεῖα τις αὐτὸν κατέλαβεν εἰς ἄστὺ παραγενέσθαι, καταλιπὼν παρ' αὐτῷ τὰ πρόβατα
ἀπηλλάγη. Καὶ ὅς καιρὸν ἔχειν ὑπολαβὼν τὰ πλεῖστα εἰσπεσῶν διεφόρησεν. Ὁ δὲ ποιμὴν ἐπα-
νελθὼν καὶ θεασάμετος τὴν ποιμνὴν διεφθαρμένην ἔφη· «ἄλλ' ἔγωγος δίκαια πέπονθα· τί γὰρ
λύκῳ πρόβατα ἐπίστευον;»

[283] 229

P. 234 (Λύκος καὶ ποιμὴν)

ς) Στ. 5557—5559

Ὁ Ρωμανὸς ἐγένετο διὰ τὸν Κωνσταντῖνον
«αἴφνης ἐφάνη μητρυνία δύσπνοος ἀντ' εὐνοούσης
καὶ τοῦτο τὸ λεγόμενον, ἀποσοβῶν τοὺς λύκους,
ἵνα τὸ πρόβατον αὐτὸς σπαράττοι καὶ θοινῶτο».
Λύκος καὶ λέων.

Λύκος ποτὲ ἄρας πρόβατον ἐκ ποιμνὸς ἐκόμιζεν εἰς κοίτην. Λέων δὲ αὐτῷ συναντήσας
ἀφείλε τὸ πρόβατον. Ὁ δὲ πόρρωθεν σταθεὶς εἶπεν. «Ἀδίκως ἀφείλου τὸ ἐμόν». Ὁ δὲ λέων
γελᾶσας ἔφη. «Σοὶ γὰρ δικαίως ὑπὸ φίλου ἐδόθη;»

[297] 227

P. 347 (Λύκος καὶ λέων)

η) Στ. 1947—1960

Ὁ Τιβέριος τῆς ἀρχαίας Ρώμης ἐπιμελῶς ἤλεγχεν τὴν δρᾶσιν τῶν ἀναλαβόντων
τὴν τῶν φόρων εἰσπραξίν καὶ πρὸς διδασκαλίαν

«ἐκεῖνο τὸ θρυλούμενον λέγων τοῖς ἐρωτῶσιν.
ἄνθρωπος ἦν κατάνοσος, τοὺς πόδας ἠλκωμένος·
ἰχώρων πέπλητο πολλῶν δυσόδμων θυσιᾶτων.
αἱ μυῖαι κατεχόρευον ἐκείνου τῶν τραυμάτων,
τὰς σηπεδόνας ἔβδαλλον, ἐμύζων τοὺς ἰχώρας.
ὀδύνας δὲ βαλλόμενος καὶ τληπαθὼν ὁ κάμνων
οὐκ ἄπεσόβει τὰς δεινὰς καὶ θρασυτάτας μυίας.
ὡς δὲ τις κατωκτείρωσεν ἐπικαμφθεὶς τῷ πάθει
καὶ τὰς δὴ μυίας ἔμελλεν ἐκεῖθεν ἐκδιώκειν,
ὁ πάσχων ἀνεβόησεν ἄνθρωπε, ταύτας ἄφες,
μή πως αὐτῶν διωχθεισῶν ἄλλος μοι προξενήσῃς·
αἱ μὲν γὰρ κορροσθήσασιν μοι μελῶν τῶν οσηπύτων
βραχέα μὲ λυπήσουσιν, ἂν δ' ἐπιστῶσιν ἄλλαι,
προσφῦσαι βιαιότερον εἰς πλεόν πικρανοῦσι».

Αἰώποσ ἐν Σάμῳ συνηγορῶν δημαγωγῷ κρινομένῳ περὶ θανάτου ἔφη ἀλώπεκα διαβαίνουσαν ποταμὸν ἀπωσθῆναι εἰς φάραγγα, οὐ δυναμένην δ' ἐκβῆναι πολὺν χρόνον κακοπαθεῖν, καὶ κυνοραϊστὰς πολλοὺς ἔχεσθαι αὐτῆς· ἐχίνον δὲ πλανώμενον, ὡς εἶδεν αὐτήν, κατοικτείραντα ἐρωτᾶν εἰ ἀφέλοι αὐτῆς τοὺς κυνοραϊστὰς· τὴν δ' οὐκ ἔαν' ἐρομένου δὲ διὰ τί, ὅτι οὗτοι μὲν φάναι ἤδη μου πλήρεις εἰσὶ καὶ ὀλίγον ἔλκουσιν αἷμα· ἐὰν δὲ τούτους ἀφέλῃ, ἔτεροι ἐλθόντες πεινώντες ἐκπιονταί μου τὸ λοιπὸν αἷμα.

Ἄριστοτέλους Ρητορικὴ II 20, 6

[36]

P. 427 (*Αλώπηξ καὶ ἐχῖνος)

*Ἴσως εἰς τὸν μῦθον Αἰώπου [328] 268 ἀναφέρονται οἱ στίχοι τῆς Χ. Σ. 4205—4206
«ἔαμνοφαγοῦν ὀνάριον κατάφορτον ἐλαύνων
ζεῖαδς μηδέποτε πλησθὲν μηδὲ κριθοφαγῆσαν»
ἔνθα : ὄνος μακαρίζων ἵππον . . . αὐτὸς μὴδ' ἀχύρων ἄλλις ἔχων καὶ ταῦτα πλεῖστα ταλαιπωρῶν».

3) Αἰλιανοῦ Πεικίλη Ἱστορία.

Στ. 6266

«Καὶ Ἐρέξης μὲν ὁ σοβαρὸς ἐκεῖνος ὁ Περόραρχος
ὑπὸ καλὴν πλατάνιστον ἀνακλιθεὶς ἐν θέρει
κόσμοις ἀψύχοις τὸ φυτὸν ἀντεφιλοτιμῆτο».

Γελοῖος ἐκεῖνος ὁ Ἐρέξης ἦν . . . ἐδεδοῦλωτο δὲ πλατάνῳ καὶ ἐθαύμαζε τὸ δένδρον· ἐν Αὐδιά γοῦν, φασίν, ἰδὼν φυτὸν εὐμέγεθες πλατάνου, τὴν ἡμέραν ἐκείνην κατέμεινεν οὐδὲν τι δεόμενος καὶ ἐχρήσατο σταθμῷ τῇ ἐρημίᾳ τῇ περὶ τὴν πλάτανον, ἀλλὰ καὶ ἐξῆψεν αὐτοῖς κόσμον πολυτελεῆ, στρεπτοῖς καὶ ψελίοις τιμῶν τοὺς κλάδους.

[11, 14, σ. 25 (R. Hercher) 1866 Θ 39].